

General-major
prof. ILIJA NIKEZIĆ

Značaj i problemi borbe protiv operativno-strategijskih vazdušnih desanata u savremenim uslovima

Masovno korišćenje vazdušnog prostora za pokret i dejstvo snaga postalo je pravilo za svaku savremenu operaciju u ratu. To je naročito karakteristično za ofanzivnu strategiju, pa se često kaže da se ona i realizuje pretežno vazdušnopokretnim operacijama. Nekad se govorilo samo o trećoj dimenziji rata — korišćenju vazdušnog prostora u vođenju operacija na kopnu i moru. Dimenzije budućeg vojišta moramo posmatrati na drugi način. Operacije na kopnu, moru i vazdušnom prostoru prožimaju se do te mere da je skoro nemoguće govoriti o vremenskim i prostornim granicama između tih operacija. To novo obeležje operacija nastalo je zahvaljujući velikim mogućnostima upotrebe vazduhoplovne komponente, posebno operativno-strategijskih desanata, naročito u početnom periodu rata, i konceptu tzv. munjevitog rata, kojem se uvek težilo.

Koncept „munjevitog rata” danas ima druga obeležja. Opšta karakteristika tog koncepta izražena je u nastojanju agresora da se strategijski ciljevi ostvare u početnom periodu rata, odnosno u toku vođenja prve napadne operacije strategijskog značaja. U većini lokalnih ratova vođenih posle drugog svetskog rata napadač je u početnim operacijama postizao operativno, pa i strategijsko iznenađenje, naročito u pogledu vremena otpočinjanja dejstava i načina upotrebe snaga. Način vođenja lokalnih ratova i izvođenja vojnih intervencija svodi se na to da se ratni cilj, odnosno cilj vojne inter-

vencije ostvari za što kraće vreme, da se žrtva agresije i svetska javnost stave pred svršen čin.

Mere strategijskog i operativnog maskiranja, prikupljanje snaga na većoj dubini i njihovo prevoženje komunikacijama u vazдушnom prostoru (vazдушnim putem), struktura mirnodopskog dela oružanih snaga (tzv. gotove snage) i dejstvo snaga specijalnog rata dali su nova obeležja pripremama za izvođenje „munjevitog rata”. To je, može se reći, pokretni rat u kojem integralno dejstvuju vazdušnodesantne, desantnojurišne, helikopterske snage i snage borbene avijacije zajedno sa oklopnim, mehanizovanim i artiljerijsko-raketnim jedinicama po jedinstvenom planu. Operativno-strategijski desanti u takvom ratu imaju primarnu ulogu.

Vazdušnodesantni potencijali

Pod pojmom operativno-strategijski desant iz vazdušnog prostora najčešće se podrazumeva dejstvo operativno-strategijskih desantnih snaga intervidovskog karaktera na velikoj dubini protivnikove teritorije (200 i više kilometara) radi zauzimanja važnih političkih i ekonomskih centara i razbijanja operativno-strategijskih grupacija oružanih snaga branioca, u sadejstvu sa snagama na frontu. U iznenadnoj agresiji osnovni cilj takvih desanata je razbijanje dela prvog ešelona mirnodopskih oružanih snaga branioca i sprečavanje izvršenja mobilizacije i funkcionisanja pozadine. Ostvarivanje takvih ciljeva moguće je zahvaljujući znatno povećanom vazdušnodesantnom potencijalu u savremenim uslovima.

Vazdušnodesantni potencijali sastoje se, načelno, iz tri dela: transportnih aviona i helikoptera, vazdušnodesantnih jedinica (specijalizovanih jedinica različite namene) i jedinica KoV-a koje se mogu prevoziti transportnom avijacijom i helikopterima.

U savremenim uslovima sve tri komponente vazdušnodesantnog potencijala jačaju. Nosivost savremenih transportnih aviona, na primer C-5A i An-22, obezbeđuje prenošenje celokupnog naoružanja i opreme divizija kopnene vojske. To omogućava da glavne snage operativno-strategijskih desanata postanu združene taktičke jedinice kopnene vojske. Na taj način se postiže novi operativni poredak vazdušnodesantnih snaga koji se načelno sastoji iz dva ešelona: prvog, koji je sastavljen od vazdušnodesantnih (specijalizovanih) jedinica (brigada i divizija) i drugog, koji sačinjavaju divizije KoV-a. Tome treba dodati jaku vazduhoplovnu komponentu velikih borbenih mogućnosti za zaštitu i podršku desanta.

Jedinice prvog ešelona imaju zadatak da ovladaju aerodromima i desantnom osnovicom i stvore uslove za sletanje, iskrcavanje i upotrebu drugog ešelona.

Odlučujući uslov za uspeh operativno-strategijskog desanta je pravovremeno uvođenje drugog ešelona koji se iskrcava na zauzete ili izgrađene aerodrome na osvojenoj desantnoj osnovici. To je veoma značajna i složena radnja koja se uvežbava na svim manevrima velikih sila i vojnih blokova. Iskustva pokazuju da je za prevoženje i desantiranje sletanjem jedne motostreljačke ili pešadijske divizije potrebno 50 odsto više vazduhoplovnih transportnih kapaciteta nego za vazdušnodesantnu diviziju. Radi toga se neprekidno razvijaju i usavršavaju letelice za prevoženje združenih taktičkih jedinica kopnene vojske, a posebno vazdušnodesantnih jedinica i snaga za brze intervencije.

Nova obeležja operacije

Masovna pojava vazdušnodesantnih jedinica objašnjava se potrebom usklađivanja vatre i manevra. Razvoj i tehničko usavršavanje transportnih letelica (aviona i helikoptera), stalno povećanje njihovog broja u savremenim armijama, kao i stečena iskustva iz lokalnih ratova i vojnih intervencija vođenih posle drugog svetskog rata, nedvosmisleno nameću zaključak da će upotreba desanata iz vazdušnog prostora (vazdušnih desanata) biti osnovni sadržaj borbe, boja i operacije u budućim ratovima. Tako je i protivdesantna borba prestala da bude samo mera borbenog obezbeđenja ili elemenat protivvazdušne odbrane. Protivdesantna borba ne svodi se više samo na povremene borbene postupke koji se ispoljavaju u nekim vidovima borbenih dejstava ili u borbenim radnjama. Protivdesantna borba se vodi tokom celog rata i zajedno sa protivvazdušnom odbranom i protivoklopnom borbom ima odlučujući uticaj na tok i ishod operacija.

Proširena je bitka u vazdušnom prostoru i u dubini protivnikove teritorije. Tokom sledećih decenija ta tendencija biće još izraženija, osobito ako preovlada gledište o mogućnosti vođenja ograničenog nuklearnog rata. Savremene napadne operacije izvodiće snage velikih manevarskih mogućnosti, a karakterisaće se veoma odlučnim i intenzivnim dejstvima. Strategija istovremenog udara vatrom i pokretom jedinica po celoj dubini operativnog poretka posebno dolazi do izražaja u početnom periodu rata kada treba branioca sprečiti da

mobiliše i strategijski razvije glavni deo oružanih snaga.

Dakle, nova obeležja operacije, uslovljene „vazdušnom” komponentom oružanih snaga su:

- vođenje borbenih dejstava istovremeno u mnogim rejonima na celoj dubini operativnog poretka protivnika;
- nastojanje da se brzo iskorišćavaju rezultati vatrenih, naročito nuklearnih udara;
- češće nastajanje kritičnih situacija i složenost komandovanja;
- stalna borba za preotimanje inicijative, naročito na taktičkom i operativnom nivou i mogućnost brzog narastanja snaga;
- borba za obezbeđenje elastičnosti i operativne žilavosti snaga;
- velike mogućnosti za demonstrativna dejstva i obmanjivanje;
- veće mogućnosti za materijalno i zdravstveno obezbeđenje operacije.

Upotreba operativno-strategijskih desanata bitno će uticati i na promenu strukture gubitaka u zoni operacija. Posledica toga može biti da gubici drugih ešelona i rezervi budu približno isti kao i u prvom ešelonu. Na taj način se branilac lišava mogućnosti izvođenja protivudara i aktivne odbrane. Sigurno je da će se u skladu sa koncepcijom tzv. vazdušno-kopnene bitke vršiti istovremeni udar po celoj odbrambenoj zoni protivnika. Otuda se za dejstvo u dubini operativnog poretka protivnika predviđa masovnija upotreba tzv. upadnih odreda, operativnih manevarskih grupa i sličnih sastava različite jačine — od bataljona do divizije. To će biti specijalno organizovani sastavi čije će jezgro činiti jedinice „leteće pešadije” koja će u pozadini protivnika izvoditi aktivna dejstva, odnosno desantno-jurišne operacije. Branilac mora računati — pored operativno-strategijskih desanata — i sa prisustvom tih snaga u bližoj dubini svog operativnog poretka. Prisustvo i dejstvo „upadnih odreda”, „operativnih manevarskih grupa” i sličnih sastava u odbrambenoj zoni protivnika često će biti spona između snaga na frontu i operativno-strategijskih snaga desantiranih na većoj dubini.

Veći gradovi kao mogući ciljevi operativno-strategijskih desanata

Jedan od najvažnijih ciljeva početnog perioda ratnih dejstava u agresiji velikih sila i vojnih blokova na male zemlje jeste da se što pre ovlada političko-administrativnim centrom i drugim velikim i značajnim gradovima — proizvodno-industrijskim rejonima, demografskim centrima i komunikacijskim čvorovima. Pri tome, zapose-

danje glavnog grada (glavnih gradova) izaziva moralno-političke i psihološke krize najširih razmera, što ima višestruki uticaj na dalji tok rata. Nije isključeno da bi agresor u okviru desantne operacije, ukoliko bi se ona odvijala prema njegovom planu, na desantnu prostoriju (grad) doveo neku političku garnituru iz redova neprijateljske emigracije, koju bi proglasio za nosioca političke vlasti, pa i na taj način, uneo pometnju u redove branilaca.

U savremenim uslovima, ako je slabo organizovana i nedovoljna protivdesantna borba i protivvazдушna odbrana branioca, to će biti moguće postići operativno-strategijskim desantima u početnom periodu rata. Za to nalazimo potvrdu u lokalnim ratovima i vojnim intervencijama vođenim posle drugog svetskog rata. Radi toga, nerealna su sva procenjivanja koja zaključuju da bi agresor „samo blokirao” i „zaobilazio” utvrđene velike gradove i ostavljao ih u okruženju do nekog pogodnijeg trenutka za osvajanje. Naprotiv, može se očekivati da će prilazi ka glavnim gradovima i sami gradovi i objekti u njima (industrijski, energetske, saobraćajni i dr.) biti glavni ciljevi iznenadnih i masovnih dejstava vazduhoplovnih snaga kombinovanih sa širokom upotrebom taktičkih i operativno-strategijskih desanata. Takav zaključak izvodi se i iz činjenice da se veliki gradovi nalaze u zahvatu operativnih i strategijskih pravaca i čine „kičmu” odbrane u celini i osnovicu za ofanzivna dejstva na većem prostoru, pa su za agresora nezaobilazni od samog početka vođenja napadne operacije ukoliko se želi obezbediti visok tempo prodora oklopnih i mehanizovanih snaga na težišnim operativnim i strategijskim pravcima.

Izenadnom upotrebom vazdušnih desanata na prilazima velikim gradovima i u njima, od samog početka agresije, na najneposredniji i najefikasniji način sprečava se izvršenje mobilizacije, operativni i strategijski razvoj oružanih snaga i prelazak svih struktura društva na rad u ratnim uslovima. A, kao što je poznato, to su dve veoma značajne strategijske radnje, čije uspešno ili neuspešno izvršenje, može bitno uticati na ishod rata u celini.

Borba protiv operativno-strategijskih desanata postaje primaran zadatak

Ofanzivna doktrina napadača nameće braniocu brojne probleme. Branilac mora ešelonirati svoje snage tako da mogu aktivno dejstvovati i sprečiti spajanje napadačevih snaga sa fronta sa vazdušno-desantnim snagama u operativnoj dubini branioca. U tom slučaju,

borba protiv operativno-strategijskog desanta iz vazdušnog prostora u dubini državne teritorije i protiv „operativnih manevarskih grupa” i „upadnih odreda” u zoni odbrambene operacije postaje primaran zadatak oružanih snaga i drugih snaga odbrane na datom operativno-strategijskom pravcu.

Ako bi napadač (agresor) takvu inicijativu ispoljio u iznenadnoj agresiji na više operativno-strategijskih pravaca, branilac bi mogao biti i strateški iznenađen. U tom slučaju branilac bi bio prinuđen da vodi stratešku odbranu (defanzivu), u kojoj bi vreme imalo poseban značaj (u stvari, vodio bi bitku za vreme).

Uspeh borbe uopšte, a posebno protiv desanata iz vazdušnog prostora, zavisio bi od brzine i efikasnosti akcije tzv. gotovih snaga branioca i snaga koje mogu biti mobilisane i uvedene u borbu najkasnije u toku od šest do deset časova. Navedena granica kritičnog vremena vezana je za mogućnost sređivanja i pothranjivanja vazdušnodesantnih snaga napadača. Zato, u tako pretpostavljenoj situaciji, borba protiv operativno-strategijskih desanata, „upadnih odreda” (ili operativnih manevarskih grupa) i snaga unutrašnjeg neprijatelja prvorazredni je strateški zadatak oružanih snaga i drugih snaga odbrane ešeloniranih po dubini.

Bitne pretpostavke za uspešnu borbu protiv vazdušnodesantnih snaga

Vreme prelaska snaga branioca u napad na vazdušnodesantne snage napadača mora biti znatno skraćeno, a borbena dejstva izrazito ofanzivna. Mora se brže dejstvovati od neprijatelja. Za takvu doktrinu borbe protiv vazdušnodesantnih i pomorsko-vazdušnodesantnih snaga bitne su sledeće pretpostavke: visok stepen borbene i mobilizacijske gotovosti oružanih snaga branioca, posebno njegovog mirnodopskog ešelona; velike manevarske mogućnosti jedinica koje vode borbu protiv desanata iz vazdušnog prostora; priprema i uređenje teritorije za borbu protiv vazdušnodesantnih snaga i dr.

Borba za vreme u sukobu sa jakim vazdušnodesantnim i ubačnim snagama agresora koje dejstvuju u sprezi sa snagama unutrašnjeg neprijatelja pretpostavlja komandovanje jedinicama i rukovođenje otporom bez kolebanja i oklevanja, uz maksimalnu samoinicijativu i preuzimanje rizika. Nigde nije tako potrebna odlučnost i inicijativa u preduzimanju akcija kao u takvoj situaciji.

Masovna upotreba vazdušnodesantnih i ubačenih snaga veoma je pogodna pretpostavka za psihološka dejstva i obmane, uključujući

i masovnije primenu lažnih desanata. Otuda neodlučnost i panika mogu imati teške posledice.

U situaciji kada se pretpostavlja da će napadač nastojati da ostvari visok stepen iznenađenja, prvenstveno upotrebom operativno-strategijskih desanata na više pravaca, za branioca nastaje ozbiljna dilema o ešeloniranju i stratezijskom razvoju vlastitih oružanih snaga.

Posebno je složena procena stratezijskih pravaca u čijem zahvatu se može sa sigurnošću očekivati upotreba operativno-strategijskih desanata agresora, jer u tome on ima inicijativu.

Takva situacija nalaže obrazovanje dovoljno jakih i pokretnih rezervi za intervencije na ugroženim pravcima (prostorijama). Međutim, takvo rešenje branioca izlaže dvostrukom riziku: prvo, napadač može udarom raketnih jedinica i avijacije, da neutrališe rezerve pre nego što one budu upotrebljene i, drugo, obrazovanjem jakih rezervi branilac može da oslabi snage na frontu i snage po dubini namenjene za borbu protiv operativnih desanata iz vazdušnog prostora u prvim časovima rata.

Navedeni rizik i neizvesnost koji će sve više biti izraženi u budućim ratovima ističu značaj praćenja, otkrivanja i procenjivanja mogućnosti i namera agresora. Jedino pod tim uslovima mogu se relativno pravovremeno izvršiti korekcije u stratezijskom razvoju oružanih snaga koje su značajne za uspešnu borbu protiv operativno-strategijskih desanata. To je zahtev za pravovremeno reagovanje oružanim snagama i sprečavanje iznenađenja i za masovno uključivanje svih drugih snaga u borbu protiv operativno-strategijskog desanta iz vazdušnog prostora.

Borba protiv vazdušnodesantnih snaga u uslovima upotrebe nuklearnog oružja male snage

Vazdušnodesantne operacije, više nego do sada, treba posmatrati kao elemenat operativnog i stratezijskog manevra na određenom vojištu, odnosno ratištu u uslovima moguće upotrebe nuklearnog oružja male snage.

Vertikalni manevar (desantiranje snaga u dubini) najbolji je način eksploatacije učinaka nuklearnih udara na određenom operativno-strategijskom pravcu. To je nov kvalitet u slobodnom izboru oblika manevra na operativnom, pa i na stratezijskom nivou koji može primeniti napadač u bilo kojem periodu rata. Te mogućnosti

napadača branilac ne sme ispustiti iz vida u pripremi i planiranju vlastitih operacija. To, praktično, znači da mora:

- proceniti operativno-strategijske pravce na kojima pretpostavlja upotrebu nuklearnog oružja male snage na većoj dubini vlastite pozadine;

- proceniti jačinu vazdušnodesantnih snaga napadača i način njihove upotrebe i pothranjivanja radi eksploatacije efekata nuklearnog udara;

- planirati snage za borbu protiv vazdušnodesantnih snaga protivnika;

- preduzeti mere za zaštitu važnih objekata i snaga na prostoru gde se pretpostavlja upotreba nuklearnog oružja;

- planirati i preduzeti posebne mere i postupke u protivvazdušnoj odbrani, i protivnuklearno, protivhemijsko i protivbiološko obezbeđenje snaga predviđenih za borbu protiv desanata iz vazdušnog prostora.

Naveden je minimum mera u proceni i planiranju koje treba preduzeti da bi se ublažile posledice nuklearnog udara i obezbedila uspešna borba protiv operativno-strategijskog desanta.

Postavlja se pitanje da li ta dejstva treba razmatrati i planirati u okviru odbrambene operacije ili ih, u teoriji i praksi, posmatrati kao relativno samostalne operacije protiv desanata iz vazdušnog prostora (protivdesantnu operaciju). Moguće je i jedno i drugo, ali preovlađuju činjenice koje ukazuju na to da bi bile relativno samostalne protivdesantne operacije.

Pre svega, treba imati u vidu da bi to bio najsloženiji i najviši oblik organizovanja i izvođenja protivdesantne borbe. Za uspeh u borbi takvog karaktera i odnosa snaga nužno je da na prostoru zahvaćenom nuklearnim udarom i desantnoj prostoru (prilaznim pravcima) snage kopnene vojske, ratne mornarice (ako je to obalsko područje) i snage ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane dejstvuju prema jedinstvenom planu i pod jedinstvenom komandom. Dejstva svih snaga mora objediniti jedna komanda, odnosno štab za sve vreme otklanjanja posledica nuklearnog udara i vođenja borbe protiv desanata. Uspeh operacije zavisi od pravovremenog otkrivanja desantnih snaga neprijatelja i vitalnosti vlastitih snaga da vode borbu u nuklearnim uslovima. Radi toga, opremanje i obučavanje jedinica i komandi da dejstvuju u takvim uslovima jedan je od značajnijih zadataka u miru.

Problemi borbe sa snagama za brze intervencije

U armijama velikih sila i vojnih blokova stalno jačaju snage za brze intervencije sa elastičnom formacijom.¹ Njihovo jezgro sačinjavaju vazdušnodesantne snage, a u nekim armijama skoro su isključivo sastavljene od tih snaga. Snage za brze intervencije sve više postaju najelitnije jedinice mirnodopskog ešelona, a u vojnim intervencijama i iznenadnim agresijama to je prvi ešelon čijim dejstvima se može postići visok stepen iznenađenja. Posebne uzbune tih jedinica, nazvane „vežbe hitnog angažovanja i ispoljavanja borbene gotovosti”, izvode se najmanje jednom mesečno, bez prethodnog upozorenja. Uvežbava se brzo prilagođavanje nastaloj situaciji. Akcenat se stavlja na noćna dejstva, pa je predviđeno kao obaveza da se jedna trećina obuke izvodi noću.

Navedena su samo neka obeležja jedinica za brze intervencije da bismo postavili pitanje kakve probleme odbrane to nameće braniocu posebno nezavisnim i nesvrstanim zemljama u uslovima blokovske konfrontacije i nadmetanja velikih sila na globalnom i regionalnom planu.

Primeri vojnih intervencija u poslednje dve decenije ukazuju na realnu opasnost od iznenadne agresije na male, nezavisne i nesvrstane zemlje. Vazdušnodesantne snage, u sastavu snaga za brze intervencije, u takvoj vrsti agresije mogu bitno uticati na ishod operacija u početnom periodu rata ako branilac nema odgovarajuće snage koje će se odmah suprotstaviti agresoru. U vezi s tim je i pitanje odnosa mirnodopske i ratne armije u kvantitativnom, a naročito u kvalitativnom smislu kod malih, nezavisnih i nesvrstanih zemalja. Klasični procenti odnosa mirnodopske i ratne armije ne mogu biti merilo.² Može biti i visok procenat u korist mirnodopskog dela oružanih snaga a da borbena gotovost ne bude srazmerna toj veličini. Znatno je važniji kvalitativni odnos mirnodopskog ešelona i ratne armije, osobito u uslovima postojanja mogućnosti za preduzimanje vojnih intervencija i iznenadnih agresija. Opšta tendencija postepe-

¹ Na primer, u SAD snage za brze intervencije sastoje se iz: dve kompletne divizije KoV-a; dve vazdušnodesantne divizije i 26 skvadrone taktičke borbene avijacije; jedne mornaričko-desantne brigade snage ekvivalenta divizije KoV-a; puka mornaričko-desantne avijacije; 1—2 udarna plovna sastava nosača aviona (sa 150—180 borbenih letelica); 20—30 eskortnih, desantnih i transportnih brodova iz sastava ratne mornarice.

² Mirnodopske i ratne oružane snage dimenzionišu se u odnosu na broj stanovnika u rasponu: mirnodopske oružane snage od 0,2 do 1,5; ratne oružane snage od 10 odsto. Kod razvijenih zemalja Evrope taj odnos se kreće: u miru oko 1 odsto, u ratu od 8 do 10 odsto.

nog kvantitativnog smanjivanja mirnodopskog dela oružanih snaga mora ići paralelno sa njihovom modernizacijom i kvalitativnim jačanjem. To znači da vatrene i manevarske mogućnosti tako smanjenih oružanih snaga moraju biti na višem nivou od ranijeg. Tendencija prioriteta modernizacije treba da bude na onim vidovima i rodovima koji se u prvim časovima rata suprotstavljaju snagama za brze intervencije, odnosno vazdušnodesantnim i oklopnim i mehanizovanim snagama agresora. Na primer, posebno značajno je neprekidno jačanje sposobnosti, gotovosti i efikasnosti sistema za protivvazдушnu odbranu, kao i gotovih snaga KoV, RM i RV koje su predviđene da se suprotstave snagama za brze intervencije (operativnim desantima), ubačenim snagama i snagama unutrašnjeg neprijatelja u toku vođenja početnih operacija. S tim u vezi, manevarske sposobnosti i udarna moć združenih jedinica operativnih sastava branioca namenjenih za borbu protiv snaga za brze intervencije (vazdušnodesantnih snaga) ne smeju zaostajati u odnosu na te snage napadača.

*

Na osnovu iznetih razmatranja može se zaključiti da masovna upotreba vazdušnodesantnih jedinica bitno menja karakter operacija, naročito napadnih. Operacije postepeno gube linearni karakter i narastanjem snaga, dubine udara i manevarskih mogućnosti sve više poprimaju prostorni, trodimenzionalni karakter. Savremena borbena i tehnička sredstva omogućuju iznenadno otpočinjanje agresije koja će, skoro po pravilu, počinjati jakim udarima *raketnih jedinica i avijacije i dejstvom vazdušnodesantnih snaga*.

Izenadno otpočinjanje agresije masovnom upotrebom desanata iz vazdušnog prostora, nuklearnog oružja male snage i hemijskog i biološkog oružja moglo bi da ima teške posledice za branioca ako se pravovremeno nije pripremio za suprotstavljanje takvoj vrsti agresije. Time se potencira pravovremenost i svestranost u organizaciji protivdesantne borbe i protivvazdušne odbrane.

SIGNIFICANCE AND PROBLEMS OF COMBAT AGAINST OPERATIONAL-STRATEGIC AIRBORNE ATTACKS IN CONTEMPORARY CONDITIONS

Extensive use of the air space movements and operations undertaken by military forces has become a rule for each operation in modern war. Operations carried out on land, at sea and in the air space are to such an extent interconnected and mutually overlapping that it is almost impossible to speak of time or space boundaries between them. Thus the "lightning warfare" has acquired today new characteristics. This concept is generally expressed in that the aggressor tends to attain his strategic aims as early as in the first period of war, i.e. in the course of his carrying out of the initial offensive operation of strategic significance. We can say that this has become a mobile warfare a sort of "air roller" without any pauses in operations, in which the airborne, air assault, helicopter and combat aviation forces, together with the armoured, mechanized and artillery-missile units, operate in an integrated manner, by an integrated plan. In such a war the operational-strategic air attacks play a primary role.

In a suddenly undertaken aggression, the basic purpose of such airborne attacks is to crush the peacetime echelon of the defender's armed forces and to prevent his mobilization and functioning of his rear area services. This is the strategy or effecting a simultaneous strike by fire and movement of units within the entire territory of the target-state. Results of such a strike can have fundamental impacts to the two most important actions of the defender — his carrying out of mobilization, and the strategic deployment of his main forces.

The operational-strategic airborne attacks are particularly significant when in military interventions and local wars the capitals of the target-states are to be taken by the aggressor. One of the first important objectives of the aggressor in the first period of such war operations is the quickest possible taking of the political-administrative centre of the target-country and of other large and important cities, industrial areas, population centres and communications junctions.

Such possible offensive strategy of the attacker imposes to the defender numerous problems which he has to solve by a new and corresponding concept of defence. He has to deploy his forces by echelons so that they can operate actively from the outset of that war, and effectively prevent the attacker's forces advancing from the front to join the airborne forces landed in the operational depth of the defenders's.

The airborne operations can be considered also an element of the operational and strategic manoeuvre in a theatre of operations or a theatre of war, in conditions of a possible use of tactical or small power nuclear weapons. This is a new quality in the free choice of the form of manoeuvre at the operational and strategic levels, to be applied by the attacker in any period of war. This possibility of the attacker the defender must not neglect when preparing and planning his own operation. In such a case, combat operations of all the defender's forces must be unified under one command

during all the time necessary for the elimination of results of the nuclear strike, and during the combat against the landed airborne troops of the attacker.

R E S U M E

L'IMPORTANCE ET LES PROBLEMES DE LA LUTTE CONTRE LES DESCENTES AERIENNES OPERATIONNELLES-STRATEGIQUES A L'EPOQUE MODERNE

L'utilisation massive de l'espace aérien pour le mouvement et l'action des forces militaires est devenue de règle pour chaque opération moderne dans la guerre. Les opérations sur terre, sur mer et dans les airs s'interpénètrent à ce point qu'il est presque impossible de parler de limites temporelle ou spatiale de ces opérations. De nos jours, cela a conféré de nouveaux caractères à la conception de la „guerre éclair”. La caractéristique générale de cette conception se traduit par la tentative de l'agresseur de réaliser ses objectifs stratégiques au cours de la période initiale de la guerre, c'est-à-dire au cours de la conduite de l'opération d'attaque initiale d'ordre stratégique. Il s'agit, peut-on l'affirmer, d'une guerre en mouvement qui représente un „rouleau aérien” sui generis, sans pauses opérationnelles, dans laquelle de façon intégrale selon un plan unique agissent les forces aéroportées, de descente d'assaut, d'hélicoptères et les forces de l'aviation de combat de concert avec les unités blindées, mécanisées et d'artillerie-fusées. Dans une telle guerre, les descentes opérationnelles-stratégiques jouent un rôle primaire.

Lors d'une agression par surprise, le principal objectif de ces descentes consiste à briser l'échelon du temps de paix des forces armées du défenseur et d'empêcher la mobilisation et le fonctionnement de l'arrière. C'est la stratégie de la frappe simultanément par le feu et par le mouvement des unités dans toute la profondeur du territoire d'Etat. Les conséquences d'une telle frappe peuvent influencer substantiellement sur deux démarches stratégiques les plus importantes du défenseur — la mobilisation et le déploiement stratégique du gros des forces armées.

Les descentes opérationnelles-stratégiques sont d'un intérêt particulier lors de la prise des villes principales par des interventions militaires et dans les guerres locales. L'un des principaux objectifs à atteindre dans la période initiale des actions de guerre consiste à conquérir le plus vite possible le centre politique-administratif et les autres grandes villes importantes, les régions de la production industrielle, les centres démographiques et les noeuds de communications.

Une telle stratégie offensive possible de l'agresseur impose au défenseur un grand nombre de problèmes que celui-ci doit résoudre par une nouvelle conception de défense appropriée. Le défenseur doit échelonner ses forces de sorte à ce qu'elles agissent activement dès le début même de la guerre et empêcher la jonction des forces de l'agresseur sur le front et des forces de descente aérienne de celui-ci dans l'arrière opérationnel du défenseur.

Les opérations de descente aérienne doivent être envisagées aussi comme un élément de manœuvre opérationnelle et stratégique sur un champ de bataille,

с'ест-à-дире sur un théâtre de guerre dans les conditions d'une utilisation plausible du nucléaire de faible puissance. C'est une nouvelle qualité de libre choix des formes de manoeuvre au niveau opérationnel et stratégique que l'agresseur peut pratiquer à n'importe quel moment de la guerre. Le défenseur ne doit pas perdre de vue cette possibilité-là de l'agresseur lors des préparatifs et de la planification de sa propre opération. Dans ce cas-là, les actions de toutes les forces doivent être unifiées placées sous un commandement durant tout le temps de l'élimination des conséquences dues à l'attaque nucléaire et de la conduite de la lutte anti-descente.

Р Е З Ю М Е

ЗНАЧЕНИЕ И ПРОБЛЕМЫ БОРЬБЫ С ОПЕРАТИВНО-СТРАТЕГИЧЕСКИМИ ВОЗДУШНЫМИ ДЕСАНТАМИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Массовое использование воздушного пространства для передвижения и действия военных сил стало правилом для каждой современной операции в войне. Операции на суше, море и в воздушном пространстве настолько взаимосвязаны, что почти нельзя говорить о временных и пространственных границах между этими операциями. Это концепции „молниеносной войны" дало новые признаки. Общая характеристика этой концепции выражается стремлением агрессора осуществить стратегические цели в начальном периоде войны, т. е. в течение проведения начальной наступающей операции стратегического значения. Это, можно сказать, подвижная война, представляющая собой своеобразный „воздушный паровой каток", без оперативных пауз, в которой интегрально, по единому плану, действуют воздушно-десантные, десантно-штурмовые, вертолетные войска и войска боевой авиации вместе с бронетанковыми, механизированными и артиллерийско-ракетными войсками. Оперативно-стратегические десанты в такой войне играют первостепенную роль.

При внезапной агрессии основная цель таких десантов заключается в том, чтобы разгромить эшелон вооруженных сил мирного времени и воспрепятствовать проведению мобилизации и функционированию тыла. Это — стратегия одновременного удара огнем и выдвижением войск по всей глубине государственной территории. Последствия такого удара могут существенно влиять на два важнейших мероприятия обороняющегося — проведение мобилизации и стратегическое развитие ядра вооруженных сил.

Особое значение оперативно-стратегические десанты получают при падении на главные города в военных вмешательствах и локальных войнах. Одна из важнейших целей начального периода военных действий заключается в том, чтобы как можно скорее овладеть политическо-административными центрами и другими большими и важными городами, промышленными районами, демографическими центрами и коммуникациями.

Такая наступательная стратегия агрессора навязывает обороняющемуся многочисленные проблемы, которые он должен решать при помощи новой, подходящей концепцией обороны. Обороняющийся должен эшелонировать свои войска таким способом, чтобы они могла активно действовать с самого

начала войны и успешно воспрепятствовать соединению войск агрессора, находящихся на фронте с воздушно-десантными войсками, находящимися в оперативной глубине обороняющегося.

Воздушно-десантные операции надо рассматривать и как элемент оперативного и стратегического маневра на определенном театре военных действий и театре войны в условиях возможного употребления ядерного оружия небольшой мощности. Это представляет собой новое качество в свободном выборе формы маневра на оперативном и стратегическом уровне, который наступающий может применить в любом этапе войны. Такую возможность наступающего обороняющийся не смеет оставлять без внимания при планировании и подготовке собственной операции. В таком случае действия всех войск должны объединяться в одном командовании в течение всего времени устранения последствий ядерного удара и ведения борьбы против десанта.